

OB STOLETNICI ROJSTVA STANKA VURNIKA

Na velikonočno soboto letošnje pomladi je tiho zdrsnila mimo nas 100-letnica rojstva umetnostnega zgodovinarja, etnologa in muzikologa Stanka Vurnika.

Mineva pa tudi že 66 let od njegove prezgodnje smrti na veliko sredo leta 1932. Za slovensko kulturno in znanstveno javnost očitno dovolj dolga doba, da pozabi na tega vsestranskega znanstvenika, saj se ga ob omenjenih obletnicah nismo spomnili niti z besedo. Naše društvo zdaj nekoliko z zamudo popravlja ta dolg.

Stanko Vurnik v Krogu družine (iz fototeke SEM)

Če bi bilo Stanku Vurniku naklonjeno živeti še kakšno leto več kot le 34 let, bi se naše društvo verjetno lahko ponašalo s precej starejšo letnico rojstva. Tudi med etnologi je namreč manj znano, da je prav Stanko Vurnik, v času svojega službovanja v Etnografskem muzeju, prvi načrtoval ustanovitev etnografskega društva. Zato se ga spominjamo s fotografijo iz ustanove, ki si je za svojega prvega kustosa izbrala Stanka Vurnika in ki danes hrani tudi njegov osebni arhiv. S tem želimo predstaviti delček iz njegovega, tudi tedanji javnosti manj znanega, zasebnega življenja.

Kot znanstvenika in kot osebnost pa ga predstavljamo z besedami, s katerimi so se ob njegovi smrti od njega poslovili njegovi sodelavci, sodobniki in prijatelji Franjo Baš, France Stele in Mia Brejčeva.

Rojen 11. aprila 1898 v Št. Vidu pri Stični, je umrl 23. marca 1932 v Ljubljani. Impulzivna, vsestranska, nikdar mirujoča in vedno snujoča osebnost.

Študiral je, kakor pač študira slovenski študent. Med študijem umetnostne zgodovine na ljubljanski univerzi si je služil kruh začasno kot uradnik dopisnega urada in kot žurnalist. ... Kot uradnik Etnografskega muzeja se je poglobljal v narodopisje, postal steber Etnologa in s svojimi študiji podal vzor znanstvenika, ki se je rešil birokra-

tiziranja, ki je bil in ostal kulturni delavec. Kot uradnik Etnografskega muzeja je vzdrževal miselni stik med našo javnostjo in Etnografskim muzejem z mnogimi članki o Etnografskem muzeju v dnevnem časopisu; njegova osebnost pa je povzročala, da so njemu sledili po njegovi poti tudi tovariši, umetnostni zgodovinarji.

Vurnikov mentor v narodopisju je bil v prvi vrsti Valvasor.

Skupno z nekaterimi Mariborčani je začel misliti na ustanovitev slovenskega Etnografskega društva. Ko pa je ugotovil število naših narodopisnih delavcev in ko je videl težave, ki bi nastopile v vodstvu nove organizacije, je svojo namero opustil, zato pa je pristopil k delitvi narodopisnega dela. V narodopisju je Vurnik podčrtal umetnostno-zgodovinsko metodo, poudaril pa antropogeografsko ter tako prispeval dober delež k metodični jasnosti, na pomanjkanju katere naše narodopisje tako zelo trpi.

Odšel je mlad od nas. V svoji mladosti pa je ustvaril delo, katero je vredno življenjsko doraslega moža.

(Franjo Baš: Nekrolog : Dr. Stanko Vurnik. - V: Časopis za zgodovino in narodopisje 27/1932)

V naši mladi znanosti je Vurnikov pojav osamljen in zato tako nenadomestljiv. On je družil v eni osebi umetnostnega zgodovinarja, muzikologa, etnografa in vse tri povezal z bujnim osebnim temperamentom

publicista. Če je v likovni umetnosti temperament bistvena lastnost, ni nič manj pomemben pri napredku znanosti, kjer ga le prepogosto pogrešamo.

(France Stele: Dr. Stanko Vurnik. - V: Zbornik za umetnostno zgodovino 11/1931)

Ljubljanskemu Etnografskem muzeju se je v letu 1932 usoda prav res izkazala kot kruto mačeho. Neizprosna smrt ni vprašala, ko je zasekala težko rano Etnografskem muzeju ter odvedla kustosa dr. Stanka Vurnika s polja kulturnega delovanja. Etnografska znanost ga zastoj kliče - ne prikljče ga več.

Priden kot čebelica je žrtvoval slovenski kulturi in umetnosti svoje moči.

Hitel je in neumorno snoval, kot bi slutil, da mu je čas kratko odmerjen, ko se bo moral posloviti od svojega peresa. In tako ga je zemlja pritegnila nase v najlepši moški dobi, ko je ravno posegal po vrhuncu svojega razmaha. Ob njegovi krsti je zaplakala vdova in dvoje sirotic, v slovo mu je zapelo glasbeno društvo "Ljubljana" in z ganljivimi besedami so se poslovili od našega Stanka zastopniki: Etnografskega muzeja, Slovenskega katoliškega starešinstva in "Dom in sveta", ravnatelj dr. Niko Zupanič, konservator dr. Fran Stele in dr. Rajko Ložar.

(Mia Brejčeva: Dr. Stanko Vurnik. - V: Etnolog 5-6/1933)